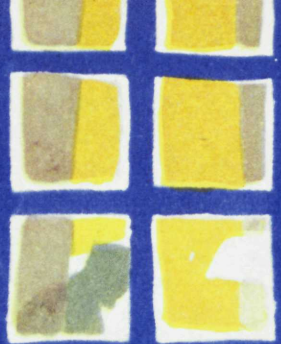

TÄIYEKE

NR.11 1963

Pavlo Makrušenko

LÖKKE ÄÄRES

7. novembril 1917. aastal toimus Venemaal revolutsioon. Sel päeval relvastatud töölised koos soldatite ja madrustega ajasid laiali kodanliku valitsuse ja võtsid võimu oma kätte.

Maailma esimese Nõukogude valitsuse juhiks valisid nad Vladimir Iljitš Lenini – oma parima sõbra ja seltsimehe.

Uuel valitsusel oli väga palju tööd: kõike tuli alustada otsast peale. Eriti palju töötas Lenin. Nii palju, et tal ei jäänud aega magamisekski...

Kord hilja öösel töölised ja soldatid, kes kaitsesid Smolnõid, kus tookord asus Nõukogude valitsus, sojendasid end lõkke ääres. Selle ähmane leek valgustas soomusautosid, kahureid ja kuulipildujaid, mis olid sissekäigu juurde üles seatud. Smolnõi ise aga otsekui sulas ööpimedusse. Suure hoone akendes olid tuled ammu kustunud. Ainult ühes kolmanda korruse nurgatoas oli veel valgust näha. Seal asus Lenini kabinet. Piiteri tööline Nikolai Ivanov, ke!le nahkkuub oli vöötatud kuulipildujalintidega, ütles selle akna poole vaadates:

„Lenin ei maga ikka veell...“

Kõik silmitsesid nurgatoa valgust. Läti kütt Janis Brikšne lausus naeratades:

„Täna kõneles Lenin meie polgus...“

Aknale lähemal istus Vladimiri kubermangu talupoeg Sergei Gussev. Tal olid viisud jalas, jämedast kodukootud riidest kuub seljas ja jänesenahkne läkiläki peas. Lõkkesse puid visates ütles vanamees:

„Täna oli minulgi võimalik meie kallist seltsimees Leninit näha. Aga oma asju me veel lahendada ei jõudnud. Iljitš palus homme hommikul tagasi tulla.“

„Mis asjad teil siis, isake, Leniniga ajada on, kui see saladus pole?“ küsis tööline Nikolai Ivanov.

„Saladust pole siin midagi. Lenini dekreedid põhjal võtsid meie talumehed mõisnikelt maa üle. Maaga oleme küll varustatud, aga künda ja külvata pole meil kevadel millegagi. Niisiis otsustasidki meie küla mehed: mine, Gussev, Lenini enese juurde! Tema ütleb, mis teha...“

Mehed lõkke ääres vaikisid. Igaüks mõtles oma mõtteid. Olukord maal oli tööpoolest väga raske. Leninil samuti polnud tagavaraks ei seemet ega masinaid. Ometi uskusid kõik, et Lenin leiab väljapääsu...

Vanamehe poo't lõkkesse pandud puud praksusid ja pildusid laiali sädemeid. Üldist vaikust häirides hakkas rääkima vurrudega ukrainlasest soldat kuulipildujaroodust – Stepan Gordijenko:

„Eile koidu ajal seisin ühe kaaslasega vahikorras Lenini kabineti juures. Silmad muudkui vajusid kinni – uni tikkus peale. Äkki avanes uks, Vladimir Iljitš tuli välja. Palitu lahtiselt õlgadel, käes plekist teekann.“

„Tere hommikust, seltsimehed!“ ütleb meile Iljitš.

„Tere hommikust, seltsimees Lenin!“ vastame ühest suust.

„Kuidas on meeleolu?“

Meie aga küsime temalt vastuse asemel:

„Kui palju kell praegu on?“

Lenin võtab taskukella ja vastab:

„Kell kuus hommikul. Kas ootate vahetust?“

„Jah, oleks nagu aeg...“

Iljitš pani oma kella vestitaskusse ja läks veenõu juurde...“

„Oota, oota, Stepan! Sa ütlesid, et nägid Leninit kell kuus hommikul?“ küsib tööline Nikolai Ivanov.

„Jah!“ vastab ukrainlasest soldat.

„Teie, isa, nägite Vladimir Iljitši päeval?“

„Jah!“ vastab talupoeg Gussev.

„Sina, Janis, nägid Leninit öhtul oma polgus?“

„Jah!“ vastab läti kütt.

„Tähendab Lenin pole terve ööpäev läbi magama heitnud?“

„Tuleb küll niimoodi välja,“ nõustusid kõik, heites jälle pilgu Smolnõi nurgatoa poole.

„Millal siis Lenin magab?“ küsis Piiteri tööline.

Selle küsimuse peale ei vastanud keegi.

Lenin töötas alati ja väga palju igal pool: Siberis asumisel olles, välismaal elades ja ka siis, kui varjas end Razlivi järve ääres..

Eriti palju oli Leninil tööd siis, kui ta sai Nõukogude valitsuse juhiks: siis töötas ta ööd ja päevad läbi.

Lenin töötas palju sellepärast, et ta mõtles inimeste õnnele. Seejuures ka sinu õnnele, mu väikene!

Illustreerinud I. TORN

Kingitus

See lugu juhtus hiljuti Leningradis. Pioneerid valmistusid maale sõitma. Nad tahtsid minna külla sõpradele, kes õppisid väikeses kolhoosikoolis.

„Teie viite kinke pioneeridele, meie saadame oktoobrilastele,“ ütlesid esimese klassi õpilased, kui nad pioneeride plaanist kuulsid.

Järgmisel päeval töid esimese klassi lapsed koolimajja hulga raamatuid.

„Kas sina ka töid?“ küsis Ira Mišalt.

„Ei...“

Silmad maas, hoidis Miša end teistest eemale. Tal oli ainult üks raamat – „Lenini lapsepõlv“. See kingiti Mišale lasteaiast koolisaatmisel.

„Kui lugema õpid, tule meile külla ja loe väikestele, millest seal kirjutatakse,“ oli öelnud kasvatajapädi.

Kas niisugust raamatut võib ära anda?

... Ja siis saabus päev, mil pioneerid läksid teele. Jaamahoone juurde kogunes palju saatjaid. Äkki sukeldus nende vahelt esile Miša, ilus nahast järjehoidja kõrgele tõstetud. Selle ühes otsas säras väike Iljitši pildiga täheke.

„Raamatute jaoks...!“ hingeldas Miša. „Me isaga kahe peale tegime.“

JURI JAKOVLEV

Lidia
Virgoletto

Me saame igast maailmanurgast kaugetelt sõpradelt kirju. Sõbrad jutustavad meile oma elust – oma mängudest ja tööst. Kuid vahel toob kirjakandja meile ka teistsuguseid kirju. Neid, mis on täis muret ja valu.

Kui inimesel on halb, siis pöördub ta sõprade poole. Ja kui need sõbrad on tõelised, siis aitavad nad kindlasti. Eks ole? Lidia Virgoletto elab Itaalias, ilusal päikesepaistelisel maal. Ent kui kellegagi on juhtunud õnnetus, siis ei rõõmusta teda ka kõige lahkem päike. Lidial juhtus väikesena õnnetus: ta põletas oma näo. Rasked põletushaavad

tegid selle inetuks. Kui Lidia kasvas suuremaks, soovis ta, et tal oleks niisamasugune nägu nagu ta tervetel sõbrataridel.

Itaalias on palju arste, kes oleksid võinud tütarlast aidata. Ent operatsiooni jaoks oli tarvis raha. Kust seda võtta? Kelle poole pöörduda?

Lidial tulid meelde nõukogude lapsed. Kuigi tal polnud Nõukogude Liidus ühtki sõpra, oli ta inimestelt kuulnud nõukogude laste osavõtlikest südameist.

Lidia kirjutas nõukogude lastele kirja.

Itaalia tütarlapse kiri jõudis meie pioneeride kätte, kes otsustasid

sõpra aidata ning talle operatsiooni jaoks raha saata. Las Lidia saab niisama nägusaks tütarlapseks, nagu on ta sõbratarid!

Pioneerid võtsid asja energiliselt käsile. Nad korjasid vanarauda ning saadud raha panid Lidia jaoks kõrvale. Kui vajalik summa oli lõpuks käes, saatsid nad selle itaalia tütarlapsele. Operatsioon möödus hästi. Enam ei häbene Lidia oma nägu, sest seal pole ainsatki põletushaava jälge, ja soe lõunapäike võib igal aastal ta nägu päevitada.

Lidia Virgoletto teab nüüd, et tal on palju häid sõpru. Olgugi et Nõukogudemaa on kaugel, tõelist sõprust ei sega ükski vahemaa.

USKUMATU LUGU

NÄE, MIS JUHTUS
PALLIMÄNGUS!

VEERES PALL,
ET ROHI
LÄNGUS.
ÄKKI KEEGI LÕI,
JA PALL
LENDAS
TAEVA ALL,
LENDAS
NII, ET
VIHIN
TAGA ...
OH, KULL
IMESTATI AGA!

MÄNGKI
POOLELI
JÄI ALL:
KUSKIL TAEVAS
RINGLEB
PALL.

Genrihh Sapgir

VAATAB RAHVAS:
„TOHOO PIME!“
„UUS PLANEET!“
„VAAT SEE ON IME!“
TÄPSELT MARSS
VÕI VEENUS
ISE,
AINULT
TERVE HULGA
PISEM.

Tõlkinud KALJU KANGUR

VAHVA TIIT

Uno Leies

ALLES HILJAAEGU
LENDAS MÕODA SIIT
HELIKOPTERIGA
VAHVA LENDUR TIIT.

AGA JUBA PRAEGU
KAUBARONGI JUHIB,
ISE JUSTKUI VEDUR
SÕITES AHIB, PUHIB.

SIIS KUI JAAMA JÕUAB,
ALGAB MERETEE –
TIIT NUUD PAATI SÕUAB
ULE LOIGUVEE...

TILLUKESEL SAAREL,
LAUSA KES ET VETT,
OOTAB STARDIVALMIS
KOSMOSERAKETT!

TEATAB M'ANGURAADIO:
„KOHE LENDAB SIIT
UUEL „VOSTOK 10“-L
KUULE VAHVA TIIT.“

PISARAD

Adolf Rammo

PISARAIK TIBAB JA TIBAB.
PISARAIK PALGEILE SIBAB.

PLIKATIRTS PUNASES KLEIDIS
NUTAB JA NUTMAST EI LAKKA.

VARVAS VIST KIVI TAL LEIDIS,
KIVIGA PUKSIMA HAKKAS?

POLE JU M'AHKMETES ENAM,
NIISAMA PILLI ET AJAKS!

PÕSEDKI, ROOSAD JA KENAD,
UHTEGI KRIIMU EI VAJAKS.

MIKS SIIS TA SILMADEST SAJAB?
PELGAB EHK ARAKE OHTU?

VAHEST PEAB MAITSMA SES MAJAS
KOGU AEG KIBEDAT ROHTU?

MINA EI LEIA KULL TEMAL
MIDAGI KURTA VÕI LAITA.

PLIKATIRTS VIRGAKE EMAL
SIBULAIK LÕIKUDA AITAB.

NÕNDA NEIK PISARAIK TIBAB,
PISARAIK PALGEILE SIBAB.

TAHVLI- LAPP

*Elar
Kuus*

Esimese klassi ruum oli päris kena. Põrand läikis kui peegel, sest siin käidi ainult sussides, kingad koos tänavatolmuga jäeti riidehoidu. Sein oli valge nagu värske lumi, ja kui keegi selle ligidal kas või õhus sõrme ringi vedas, hoiatas korrapidaja: „Kõss, ei tohi seina määrida!“ Siis veel asetsesid akendel tüdrukute toodud potililled, ukse kõrval rippus Valduri kingitud pildiraam, kuhu paigutatakse õpilaste endi ilusaimad joonistused.

Kustas silmitses pildiraami ja sai Valdurile koguni kadedaks: küll on teine osanud tarviliku eseme välja valida ja, oi!, oma nime kah sinna peale nikerdada... Mille Kustas annetaks? Ta vaatas klassis veel kord kõik läbi.

„Ema,“ ütles ta kodus, „anna mulle

hirmus head riiet!“

„Milleks?“

„Meie klassil on iga asi tore, ainult tahvilapp räbal. Viin neile uue.“

Emä otsis siilu pesuriiet. Kustas palus:

„Õmble minu nimi sinna sisse!“

„Tahvilapile nimi?“ vangutas emä pead.

„Just,“ kinnitas Kustas. „Meil tehakse sedasi, muidu ei mäleta, kes mille muretses.“

Emä tikkis lapi nurka suurelt „Kustas“. Poiss tõi lapi kooli, poetas tahvilapile. Leena märkas õige varsti:

„Kui ilus lapp! Kust see tuli?“

Ta harutas selle lahti:

„Ohoo, siin nurgal seisab: „KUSTAS.“

See on Kustase lapp.“ Ja hakatigi lappi „Kustase lapiks kutsuma, mille üle poiss väga uhke oli.

*Laul
nõelast*

KAAREL KORSEN

Nõelal oli paha tuju,
puges patja, magas vaid.
Mindi teda äratama,
torkis nii, et karjud: „Ai!“

Siis aga juhtus, et Ants, vigurivänt, lappi hõljutades naljatas:

„Lapsed, võtke järjekorda, pühin „Kustasega“ teie ninad puhtaks.“

Umberrõkati:

„Kustasega! Kustasega!“ Nagu üks mees, hüüdis klass lappi siitpeale Kustaseks.

„Ära pillu Kustast!“

„Kustas kukkus põrandale, mina astusin otsa.“

„Voeh, kui kole on meie Kustas, kriidiline ja tindine, jooksen loputan teda.“

Päris Kustas kuulas, kuulas, ja kops läks tal üle maksa. Järgmisel hommikul ilmus ta enne teisi kooli, käärid kaasas, ja löikas lapi nurga koos oma nimega maha.

Ent nüüd kurtis korrapidaja Mall:

„Keegi on meie Kustase küljest tüki ära näksinud,“ ning näitas lappi klassijuhatajale.

„Kes nõnda tegi?“ nõudis too.

Kõik olid vait. Klassijuhataja pidi küsimust kordama, enne kui Kustas püsti tõusis.

„No selle mahalõikamise pärast ta saab!“ arvati õpilaste seas.

Aga ei saanud midagi. Klassijuhataja lausus Kustasele:

„Õieti oleksid ammu võinud seda teha.“

Kustas mõtles: „Miks siis ainult minu nime narriti, pildiraami ei hüüdnud keegi Valduriks?“ Vahetunnil ronis ta toolile, uuris raami lähemalt ja kohkus: sinna polnud Valdur oma nimest mitte ühte tähte nikerdanud, vaid ainult: „10. keskkool, 1 klass.“

Illustreerinud V. HURT

Ninakas ninasarvik

HELJO MÄND

Ninasarvik oli ninakust täis,
nina püsti, savannides käis
tümpadi-tampa, tümpadi-tamm.
Raske ta jalg ja raske ta samm,
raskelt õõtsus ta kere.
Tuli ükskõik kes teel talle vastu,
ninakalt vastas,
ninakalt astus,
iial ei ütelnud tere.
Ammu midagi head ta kohta
keegi ei rääkinud rohtlas.

Pandi nõel siis niidi otsa.

Näe, kui taltsaks nüüd ta sai!

Oma pikka koormat vedas,
kuulas sõna sedamaid.

Hästi rakke pandud nõelal
pole aega olla õel.

Nüüd ta kohta hoopis öeldi:
terane nii nagu nõel...

Siuhti-säuhti – nõel kui lennul,
tema töös saab riidest kuub;
vilgub, välgub rõõmsas tujus,
löpeb õmblus, algab uut.

Paitus ei aidanud,
laitus ei aidanud,
miski teda ei muutnud.
Aga nuhelda keegi ei suutnud –
ta oli tugev ja tigidust täis.
Lõpuks nina nii püsti ta vedas,
et ninasse vihm juba sisse sadas,
külma vett sadas ääreni täis.
Ninakas ninasarvik sai nohu.
Oi seda tohuvabohu!
Aevastas sada korda,
aevastas tuhat korda,
aevastas päevad läbi,
ja tal hakkas häbi.

OLIN MAAL

Koolivaheajal olin maal vanaisa ja vanaema juures. Nad elavad Mitšurini-nimelises kolhoosis. Vanaema on karjatalitaja. Karjakoplis sõid rohtu 35 lehma ja 65 vasikat. Küll olid vasikad naljakad ja valla tud!

Käisin vanaisaga heinamaal. Hein oli juba niidetud ja tehti kuhje. Ka mina aitasin kuhja tallata. Kuhjad tulid laiad ja kõrged. Vanaisa sõnas, et loomadele on talviseks söödaks varutud heina külluses. Käisin viljapõldude ääres. Vanaisa

jutustas, kuidas kasvab rukis, nisu, kaer ja oder.

Veel nägin, kuidas kurgid kasvavad. Kõigepealt tulevad varrele väikesed mügarikud ja nende otsa kollased õied nagu tähed. Mügarikkudest kasvavadki pikergused kurgid. Sügisepoole aitasin vanaemal peenardelt kurke korjata.

Ükskord olin lambakarjas. Ilm oli lämmatavalt palav. Vanaema ütles, et küllap nüüd tuleb äikesevihma. Ja tuligi. Taevas läks pilve, hakkas välku lööma ja mürisama. Jäin vihma kätte ja sain märjaks.

LIIA SARAPUU
Tartust

PALJU TEGEMIST

Suvi läks toredasti. Käisime meres suplemas, metsas mängimas ja marjul. Kingissepa linnas oli laste laulupidu. Ka meie laulsime ja tantsisime. Pärast vaatasime Kuressaare lossi.

Uhel päeval sõitsime autoga üle Väikese väina silla Muhu saarele mustikametsa. Korjasime ämbritäie marju. Järgmisel päeval sõime suhkruga mustikaid. Ka väikeste rühm sai meie korjatud marju maitsta. Möödunud aastal istutati lastekodu õue kibuvitsahekk. Lapsed tallasid osa väikesi taimi maha. Nüüd rohisime põõsaste ümbruse puhtaks ja panime taimede kaitseks vaiad. Enam ei talla kibuvitsapõõsaid keegi.

SAARE LASTEKODU vanem rühm

Tuletame korraks suve meelde

Mäletate, juunikuus küsisin: „Kuidas teie suvi möödus? Kus käisite, mida tegite ja huvitavat nägite?“ Vastuseks sain hulga kirju ja pilte.

Helle Kask elab Kärdlas. Ta kirjutas, et oli heinal ja sõbratar Endaga matkamas. Kolhoosi kanalas aitasid Helle ja Enda mune korjata ning kanu joota. Metsas nägid nad kitse ja rebast. Maie Saar kirjutas, kuidas Ristemäe Algkooli lapsed kolhoosi abistasid. Nad istutasid põllule kaali- ja kapsataimi. Suvel käisid neid mitu korda kõplamas ja väetamas. Kaalid ja kapsad kasvasid õige suureks. Tallinna N. V. Gogoli nimelise 21. Keskkooli oktoobrilaps Marika Rabinson viibis Kloogal spordilaagris. Huvitav oli laagri spartakiaad ja karneval. Uhel ööl mängiti luuremängu. Priit Palu Viljandist kirjutas, et ta oli kogu suve maal vanaema juures. Maire Müller Kambjast aga käis õige kaugel ja viibis mitmes linnas: Leningradis, Pavlovskis, Puškinos ja Petrozavodskis. Ta külastas seal elavaid sugulasi. Kaagjärve pioneerilaagris peeti spordivõistlusi, mängiti, käidi marjul ja korraldati lõbus lõkkeõhtu. Sellest kirjutas Valga 2. Keskkooli õpilane Helmut Hallemaa. Ta joonistas lõkkeõhtust ka pildi. Ilusaid pilte suvest saatsid veel Irja Ijavoinen, Merike ja Vova Kahre Väinjärvelt ning Eha Aab Laanemetsast. Mitu pilti saatis Prangli Algkooli õpilane Reet Prost.

Aitäh, lapsed, kirjade ja joonistuste eest!

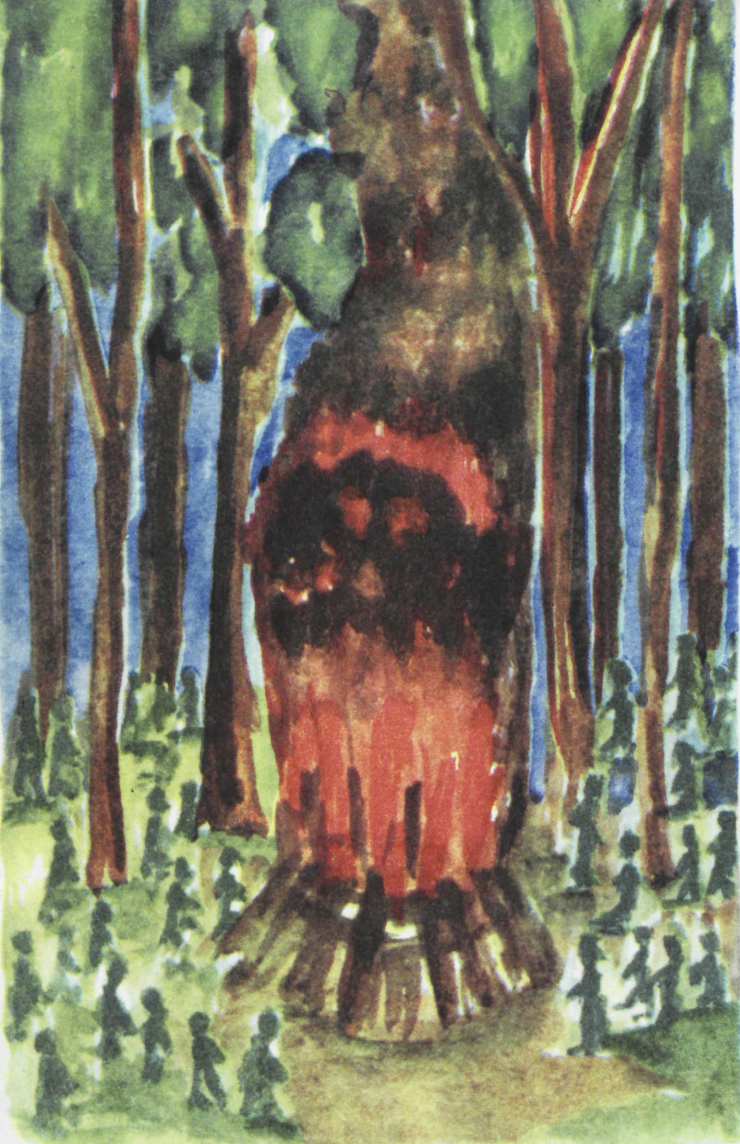
Täheke

Nüüd mõni kiri täielikumalt.

Kolhoosi karjamaal söövad lehmad mahlakat rohtu. Selle pildi joonistas Liia Sarapuu siis, kui ta suvel oli maal vanaema ja vanaisa juures.

HOOLDASIN TIBUSID

Kuu aega olin vanaema juures Väänas. Vanaema tõi linnast tibusid. Ta pani tibud kana juurde ja kana hakkas neid hoidma. Mina söötsin tibusid. Esimesel päeval andsin neile peeneks hakitud muna ja pudi. Järgmistel päevadel söötsin tibusid tangude ning kartulist ja jahust tehtud kõrdiga. Joo-giks andsin vett ja hapupiima.

MERLE MINN
Tallinnast

See ongi Helmut Hal-
lemaa joonistatud
pilt lõkkeõhtust pio-
neerilaagris.

MATKAL

Klooga pioneerilaagris oli tore ja lõbus olla. Mulle meeldis väga matk Klooga järve äärde. Ilm oli päikesepaisteline. Läksime mööda maanteed ja laul-sime. Algas metsavaheline tee. Metsas korjasime mustikaid ja maasikaid. Järve ääres mängisime palli, käisime ujumas ja paadiga sõitmas. Õhtul, kui laagrisse taga-si jõudsime, olime väsi-nud, kuid rõõmsad toreda matka üle.

EHA JÕGI
Omedolt

MAI KLEIN
Piritalt

KIRJASÕBRAL KULAS

Mul on kirjasõber Marika. Ta elab Tartus. Läksin talle külla. Marika võttis mind lahkesti vastu. Meil oli teineteisele palju huvitavat jutustada. Oleks tore, kui järgmisel suvel tuleks Marika minule külla.

Tahtsin ka teisi sõpru külastada, kuid pidin kodus ema abistama. Rohisin peenraid ja aitasin loomi talitada.

LINAVÄSTRIK JA TORMILIND KOSEL

Soome kirjanik IIVO HÄRKÖNEN

Kord vedasid linavästrik ja tormilind kihla, kumb neist paremini puupakul kosel laskub. Tormilind oli kõikide teada parem laskuja kui linavästrik ja sellepärast ta kiitleski ning oli kindel oma võidus. Linavästrik aga hüples alandlikult rannakividel, oodates võidulasku-mist. Tormilind võttis koha puupaku ninasse, linavästrik tagasihoidlikult tahapoole. Saabus laskumishetk.

Tormilind kelkis ninakalt, lõi tiibadega ja hüples.

Linavästrik ei lausunud midagi, kuni tuli kose kõige kiirem koht. Siis hüüatas ta järsku:

„Nüüd on minek!“

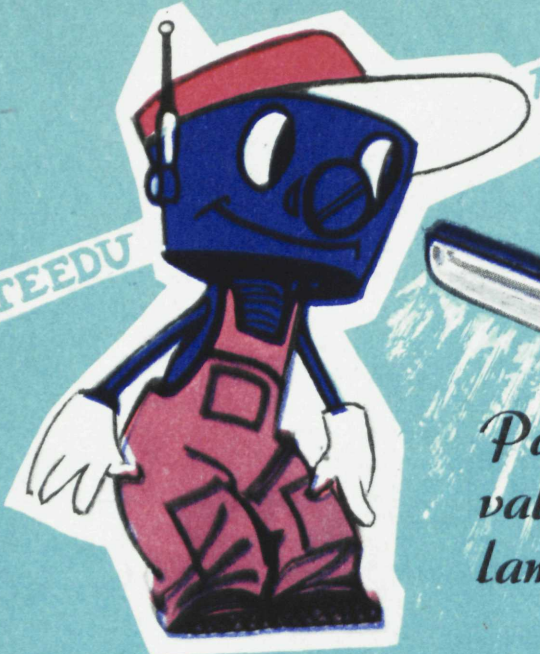
„Või juba minek! Seda ma arvasingi.“ Tormi-lind pöördus pilkavalt, et vaadata, kuidas li-navästrik kose keerisesse tuiskab. Aga lina-västrik püsis kindlalt puupakul. Selle asemel kukkus tormilind end keerates kose kõige kii-remas kohas pakult alla ja pidi kaua siplema, enne kui vahukeerisest pääses.

Illustreerinud H. SAMPU

TEEDU

AMMID TEL

Päeva- valgus- lambid

Neid sa oled ju näinud. Ohtuti heidavad tänavaile ja väljakuile valgust pikad klaatorud. Ja kui mõnest aknast paistab tavalise elektrilambi punaka valguse asemel sinakas „päeva valgus“, siis sa tead kohe, et selles toas põleb päeva valguslamp.

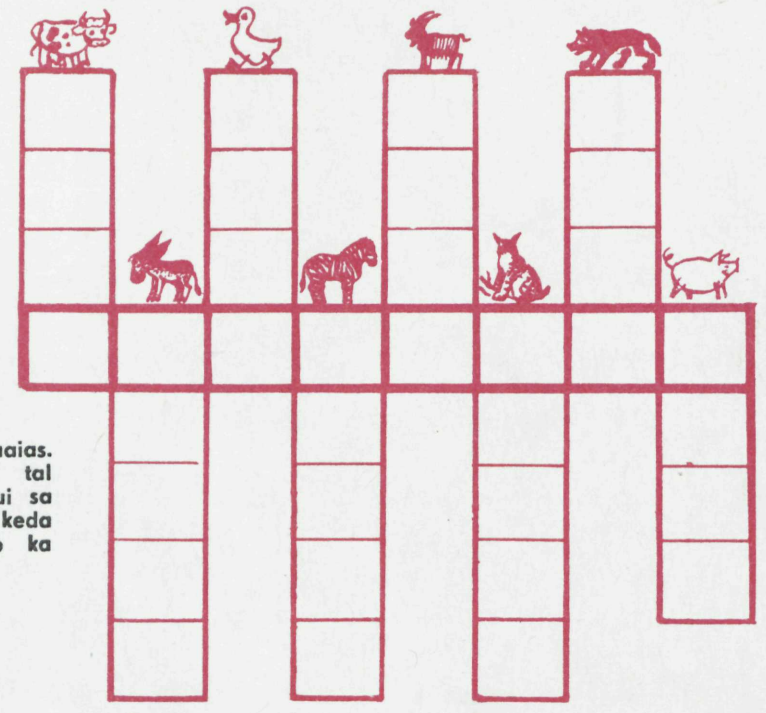
Kuidas see lamp on tehtud? Tavalises elektrilambis on traat. See läheb elektrivoolu mõjul kuumaks, hakkab hõõguma ja annab valgust. Päeva valguslambis ei ole mingit traati. Klaatorus on ainult natuke gaasi, mida kutsutakse argooniks, ja tibatilluke tilgake elavhõbedat. Toru sisesein on kaetud valge ainega, mille nimeks on luminofoor. Kui nüüd lasta elektrivool torust läbi, hakkab toru helendama ja annabki valgust. Niisugust toru nimetatakse tegelikult luminesentslambiks. Ta ei lähe nii kuumaks ega kuluta nii palju elektrivoolu kui tavaline elektrilamp. Luminesentslambi mahe „päeva valgus“ ei väsita inimeste silmi. Sellepärast on hakatud neid lampe üha rohkem kasutama tehaste, kaupluste, haiglate ja koolide valgustamiseks.

TEEDU TELEGRAMMID
UNIKA
TEH

ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA!

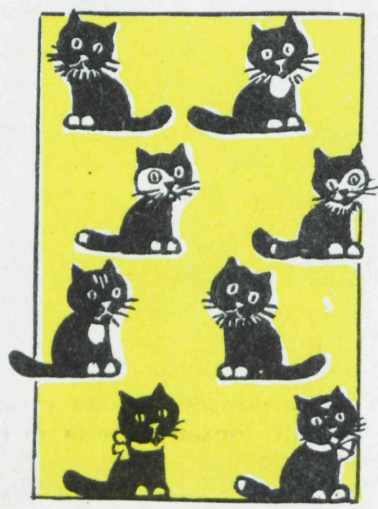
Tiit looma- aias

Pühapäeval käis Tiit loomaaias. Uhele loomale lubas valvur tal koguni porgandit pakkuda. Kui sa siia need loomad kirjutad, keda Tiit enne seda nägi, selgub ka porgandisaaja.

SARNASED KASSID

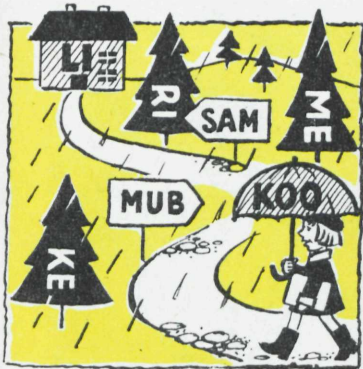
Missugused kassi on sarnased?

Joonistanud A. KRISTIANSON

SEA SILBID SÖNADEKS

Mis on siia kirjutatud?

LOBUS MATEMAATIKA

Uks poiss jookseb ühe minutiga ühe ringi ümber maja.

Mitu minutit kulub kolmel poisil ümber maja jooksmiseks?

Uks poiss kõnnib poole tunniga ühe kilomeetri kaugusele.

Kui kaugele kõnnivad poole tunniga kolm poissi?

SALME JOONISTUS

Esimese klassi õpilasel Annil tuli kirjutada vihikusse viisteist eset, mis algavad „k“-ga. „Kannel, kärü, kukk...“ kirjutas Anni ja jäi siis mõttesse. Midagi ei tulnud enam meelde. Anni läks suurelt õelt Salmelt abi paluma.

„Vaata seda joonistust,“ tegi suur õde väikestele sõsarale pildi. „Siit leiad kaksteist niisugust eset, mis sul puudu jäid!“

Proovi sinagi sellega toime tulla.

ARVA ÄRA! ARVA ÄRA! ARVA ÄRA!

JAAN RANNAP

Priidik mängis nukuteatrit. Ta puges tugitooli taha. Sirutas käe koos kummist nuku Merlega üle kõrge seljatoe ning teatas: „Tere, lapsed! Tere, suured inimesed! Algab nukuteater.“ Pärast seda upitas Priidik teise käega uue tegelase, linajuustega Marika nähtavale ja luges:

„Kes ei karda seebivett, kellel puhas käterätt? Meie laps ei karda seebivett, tal on puhas käterätt, peseb hästi puhtaks käed, näe, näe, vaadake!“

Ja Priidik sirutas osava liigutusega Marika mõlemad peopesad pealtvaatajate poole. Sellega oli nukuteater läbi.

„Miks te ei plaksuta?“ pahandas teatrategija isa-emaga. „Oli ju ilus lugemine!“

„Ega me lugemist laidagi,“ arvas isa. „Ainult see, mis näha oli, ei läinud sõnadega kokku.“ Priidik vaatas arusaamatuses isale-emale, lõi siis pilgu oma sõrmedele ja vudis ruttu uksest välja. Vähe hiljem kostis vannitoast veesolinat. Kostis päris pika puhu. Ja kui siis nukuteater uuesti esinema saabus, leidis plaksutajaidki.

Illustreerinud
K. NIINEPUU

Nukuteater

KIVISÖEKAEVANDUSES

Illustreerinud H. SAMPU

Suvel käisin Ukrainas. Seal, kus voolab Donetsi jõgi. Umbruskonnas on palju kivisöekaevandusi. Sellepärast kutsutakse seda maakoha Donetsi kivisöebasseiniks.

Sõitsime autoga mööda siledat asfaltteed. Tee ääres paistsid tehased, kaevandustornid ja kõrged aherainemäed. Mulle öeldi, et aheraine on kivid, mis koos söega maapöuest välja tuuakse.

Asulad on nagu suured puuviljaaiad, mille keskel on väikesed valged majad. Linnades on puudesaludesse ehitatud palju uusi mitmekorruselisi kivimaju. Neis elavad kaevurid. Ka uusi linnu on ehitatud. Uhele uuele linnale andsid kaevurid nimeks Molodaja Gvardija (Noor Kaardivägi). Nii austavad nad lähedal asuvas Krasnodoni linnas fašistide vastu võideldes hukkunud kommunistlikke noori.

Raudteel sõitsid rongid, vagunid täis musta läikivat kivisütt. Ma tean, et süsi on kütuseks paljudes tehastes ja elektrijaamades.

Söega köetakse talvel ka elamute keskkütetahje. Söest saadakse veel koksi, gaasi ja tõrva. Koksiga sulatatakse rauamaaki. Gaasiga köetakse pliite. Tõrvast tehakse värve ja arstirohte.

Mulle näidati ka kaevandust. Nüüd tean, kuidas kivisütt saadakse. Astusime tõstukisse. See viis meid sügavale maa alla. Järsku läks pimedaks. Mõtlesin, et kuidas ma nüüd näen, mida kaevanduses tehakse. Aga kui tõstuk peatus, oli ümberringi valge nagu maa peal. Olime maa-aluses käigus, mida kutsutakse strekiks. Vaatasin, kust nii ere valgus tuleb. Streki laes olid päevavalguslambid.

Läksime mööda strekki edasi. Nüüd nägin kaevureid. Neil olid tugevast puldanriidest kuued seljas ja lameda põhjaga mütsid peas. Iga kaevuri mütsi ees helendas elektrilatern. Viibisime laavas, seal, kus sütt kaevandatakse. Laavas muud valgust peale kaevurilaternate ei olnud. Meeste näod ja

käed olid söetolmust mustad. Nad panid tugiposte, et käigu lagi alla ei variseks. Mürisedes löikas mingi suur masin seinast kivisütt.

„See on kaevurite uus abiline – söekom-bain,“ seletati mulle. „Selle keerulise masina ehitasid nõukogude insenerid. Kaevuritel ei ole enam tarvis sütt käsitsi raiuda ja vagonettidesse loopida. Kõik raske töö teeb ära masin.“

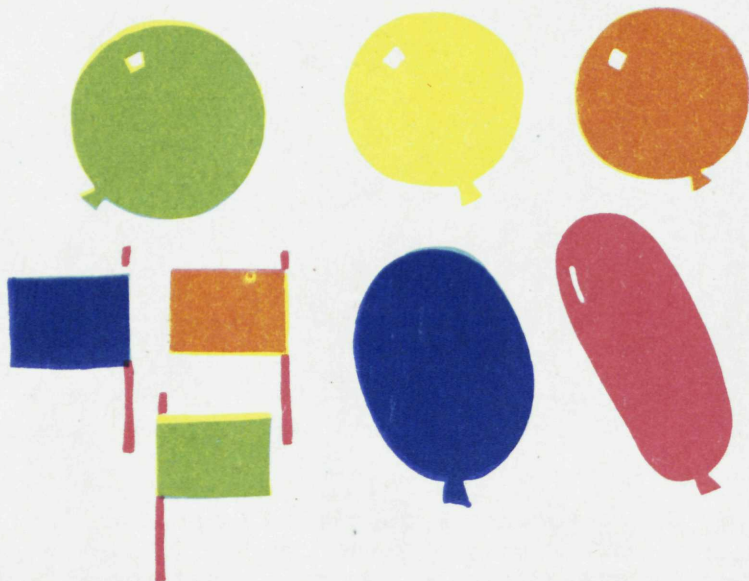
Kombainijuht oli noor mees. Ta juhtis osavasti masinat ja selle hambulised saed raiusid seinast suuri söekamakaid. Masin purustas söe väiksemateks tükkideks ja laadis liikuvale lindile. Lint viis söe vagonettidesse. Ja kui vagonettiderong sai täis, vedas elektrivedur söekoormad ära. Kuhu? „Tule kaasa, siis näed,“ kutsus vedurijuht. Istusin veduri kabiini. Rong veeres ilmatu suurte raudkastide iuude. Sinna puistati vagonetidest süsi. Tõstemasin tõstis söekastid maapinnale.

Täheke

Joonistanud L. HÄRM

ÕPIME HÄSTI!

Olid rõõmsad oktoobripühad. Käisid ehk sinagi rongkäigus. Kuid nüüd teeme rongkäigust pildi. Lõikame käsitöölehelte välja poisid ja tüdrukud, loosungi, lipud, lilled ja õhupallid, niisamuti plakati. Plakatil on peal number 46. See number näitab, et meie kodumaa on nüüd 46-aastane. Võtame paksema paberi. Selle peale liimime lapsed ritta. Kõige esimene hoiab käes plakati. Plakati mõlemal pool on number. Vaata, kumb sulle rohkem meeldib. Järgmise lapse kätte liimi riigilipp. Ja siis kannavad kaks last loosungit. Ka loosungeid on kaks. Vali, kumb meeldib. Õhupallidel ei ole nõõre küljes. Kui oled õhupallid laste peade kohale liiminud, siis nõõriks tõmba värvipliatsiga tugevam joon. Nii saadki endale tore pildi oktoobrirongkäigust.

Anansi mütsikõigutamise

Tähelepanelikult vaadates näed, et ämblik Anansil on kiilaspea. On teada, et varematal aegadel olid tal juuksed ja neid oli isegi terve hulk. Aga ta kaotas need oma valelikkuse tõttu. Kuula, kuidas see juhtus.

Anansi majja tuli teade, et ta ämm on surnud. Aso, Anansi naine, alustas kohe ettevalmistusi, et kodukülla matustele minna. Anansi ütles talle: „Mine ees, ma tulen järele.“

Kui Aso oli teele asunud, mõtles Anansi: „Kui lähen oma kadunud ämma majja, pean näitama, kui väga tema surm mind kurvastab. Pean keelduma söögist.“

Sellepärast laskus ta kohe mahlasele rohule ja söi kõhu korralikult täis. Alles siis riietus ta leinaülikonda ja asus teele. Kõigepealt süngitati Aso ema maamulda. Siis algas suur matusesöömaaeg. Aga Anansi lükkas toidud tagasi. Ta ütles: „Söön alles kaheksa päeva pärast.“

See jutt üllatas kõiki, sest ükski ei arvanud, nagu peaks nälgima sellepärast, et keegi on surnud. Aga Anansi oli juba säärane. Kui ta tantsis, tegi ta seda metsikumalt kui teised. Kui ta leinas, siis pidi ta lein olema suurem kui teistel. Anansi tahtis kõiki ületada. Kuigi tal oli juba isu, kartis ta süüa, et ei arvataks, nagu poleks tema lein teiste omast suurem. Sellepärast ta ütles: „Sööge, sõbrad, mina ei taha midagi!“

Muidugi söid kõik – okassiga, jänes, madu, pärilkana ja teised. Kõik peale Anansi.

Teisel päeval öeldi talle: „Söö, ämblik, sul ei tarvitse nälgida!“ Kuid Anansi vastas: „Ei, ei, söön alles kaheksandal päeval, siis kui leinaaeg on möödas. Mis te minust arvate!“ Kõik söid korralikult, ainult Anansi kõht jäi tühjaks. Kolmandal päeval öeldi jälle: „Söö, Anansi, miks sa nälgid!“

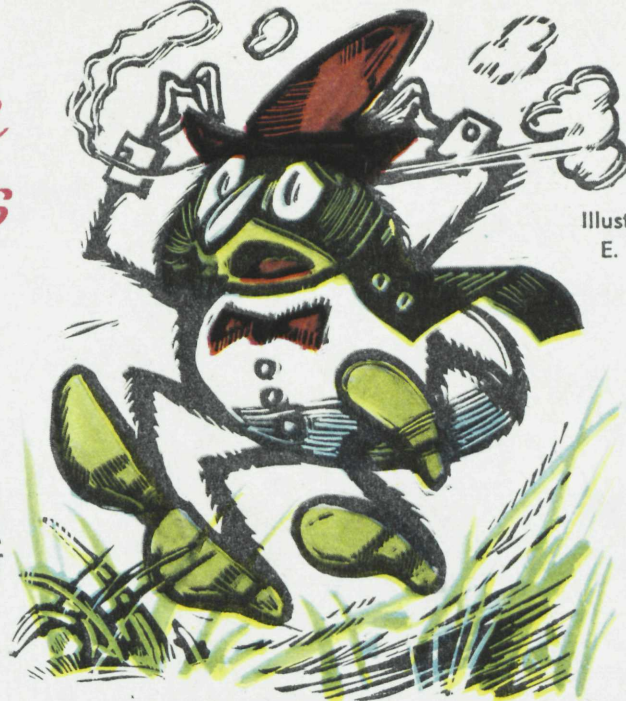
Aga õnnetu Anansi keeldus kindlalt. Sellal kui teised söid, kannatas ta tühja kõhtu.

Neljandal päeval oli Anansi üksi köögis. Parajasti seisis tulel pott keedetud ubadega. Ta tõstis potilt kaane ja nuusutas. Nüüd ei suutnud Anansi enam vastu panna. Ta haaras kähku kulbi ja tõstis potist portsjoni ube, kavatsedes neid kuskil vaikes nurgas süüa. Kuid just sel hetkel tulid kööki jänes, koer ja teised külalised! Et ube peita, raputas Anansi nad kiiresti oma mütsi ja pani selle pähe. Teised külalised hakkasid sööma ja ütlesid jälle: „Anansi, sa pead sööma!“ Kuid Anansi ümises: „Ei! Mis mees ma siis oleksin!“

Vahepeal kupatasid palavad oad ta pead. Anansi tahtis mütsi kergitada ja keeras seda meeletult kord siia, kord sinna. Kui teised panid seda tähele, ütles ta enda va-

tants

AAFRIKA
MUINASJUTT

Illustreerinud
E. VALTER

bandamiseks: „Just praegu algab minu kodukülas mütsikõigutamise pidu. Selle peo auks liigutangi oma mütsi.“ Oad kõrvetasid ikka valusamini pead ja ta liigutas mütsi rohkem kui esiti. Varsti hakkas ta valu pärast hüplema ja keksima.

„Nii tantsitakse meil külas mütsikõigutamise tantsu,“ püüdis ta oma kentsakat käitumist peovõõrastele selgitada. Ta jätkas tantsu, nihutades seejuures mütsi ühelt kõrvalt teisele. Tal oli kange himu mütsi peast võtta, aga sõbrad oleksid siis oad avastanud. Ta karjus: „Nad kõigutavad meil külas oma mütse täpselt nii, nagu mina teen. Nõnda! See on suur pidu! Aga nüüd pean minema...“

Ta väljus majast, hüpeldes ühelt jalalt teisele ja lükates mütsi siia ja sinna. Ta sõbrad järgnesid talle ja hüüdsid: „Söö, Anansi, enne kui teele asud!“

Anansi hõikas vastu:

„Mida te minust õige arvate! Nüüd, kui mu ämm on just maetud!“

Kuigi teised olid tal kannul, ei suutnud Anansi enam valu välja kannatada. Ta kiskus mütsi peast. Kõik nägid Anansi juuste külge kleepunud ube, jäid seisma ja hakkasid naerma.

Anansi häbenes koledasti. Ta peitis enda rohuse.

Sellepärast võib praegugi veel Anansit kohata kõrges rohus, kuhu ta häbi pärast põgenes. Samuti võib näha, et tal on kiilaspea. Sest tulised oad kõrvetasid ta juuksed lahti.

ELKND Keskkomitee ja ENSV Pioneeriorganisatsiooni Nõukogu ajakiri „Täheke“ nr. 11 – 1963.
Toimetuse kolleegium: L. Lilleaas, I. Linnat, E. Lootsar, H. Pukk, L. Põhi, H. Raigna, E. Pikk.
Toimetaja H. Pukk. Kunstilise toimetaja E. Pikk.
EKP Keskkomitee Kirjastus. Tallinn, Lauristini 1, tel. 422-28. Toimetuse aadress: Tallinn, Estonia pst. 4, tel. 449-70, 475-20.

Esikaanel M. Fuksi
plakat oktoobripühadeks

Loduda antud 1. X 1963. Trükkida antud 28. X 1963. Paber 60×90, 1/8. Trükkirõõnoid 2.83. MB-09503. Tellimise nr. 1433.
Trükkikoda „Oktoober“, Tallinn, Tartu mnt. 41.
Журнал «Звездочка». На эстонском языке. Издатель ЦК ЛКСМ Эстонии

ELAS KORD...

OOTAME TEILT NENDE PILTIDE JÄRGI KIRJUTATUD JUTUKEST!
KES NIISUGUSE TÕUGA PAREMINI HAKKAMA SAAB, SELLELE OTSIME
KINGITUSTEKAPIST KA MIDAGI!

